

W 2021 roku odnotowano 36 282 osoby podejrzane z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co oznacza wzrost tego wskaźnika w porównaniu do roku 2020 (35 445). Najwięcej osób podejrzanych w 2021 roku było z art. 62 (posiadanie narkotyków) – 32 197 (30 996 w 2020 roku). Na drugim miejscu odnotowano podejrzanych z art. 59 (udzielanie narkotyków w celu korzyści majątkowej – handel) – 1160 osób (1299 w 2020 roku).

PRZESTĘPCZOŚĆ NARKOTYKOWA ORAZ NIELEGALNY RYNEK NARKOTYKÓW

Artur Malczewski

Dział Badań, Monitorowania oraz Współpracy Międzynarodowej
Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

Wstęp

Niniejszy artykuł ma na celu przedstawienie skali przestępczości narkotykowej w Polsce oraz działań z zakresu redukcji podaży narkotyków. Dane o konfiskatach narkotyków odnoszą się do konfiskat dokonanych przez policję oraz Straż Graniczną. Informacje o przestępstwach przeciwko prawu nar-

kotykowemu (zażywanie, posiadanie, handel itp.) odzwierciedlają różne sposoby jego egzekwowania i stosowania, a także priorytety nadawane problemom przez organy wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. W Polsce policja najczęściej stosuje w swojej pracy następujące jednostki statystyczne: postępowania wszczęte i zakończone, przestępstwa stwierdzone oraz podejrzani.

Tabela 1. Wydziały przestępczości narkotykowej i liczba funkcjonariuszy policji (stan na 31 grudnia 2020 roku).

Województwo	Wydziały do Walki z Przestępczością Narkotykową w Komendach Wojewódzkich Policji/Komendzie Stołecznej Policji oraz w Komendach Miejskich Policji	Liczba funkcjonariuszy zajmujących się zwalczaniem przestępstw narkotykowych w poszczególnych garnizonach
podlaskie	KWP Białystok, KMP Białystok	59
kujawsko-pomorskie	KMP Bydgoszcz	77
pomorskie	KWP Gdańsk, KMP Gdańsk	75
lubuskie	KMP Gorzów Wlk., MP Zielona Góra	50
śląskie	KWP Katowice, MP Katowice	170
świętokrzyskie	KWP Kielce, KMP Kielce	53
małopolskie	KWP Kraków, KMP Kraków	77
lubelskie	KMP Lublin	65
łódzkie	KWP Łódź, KMP Łódź	84
warmińsko-mazurskie	KMP Olsztyn	56
opolskie	brak	45
wielkopolskie	KWP Poznań	90
mazowieckie	KWP Radom, KMP Radom	77
podkarpackie	brak	55
zachodniopomorskie	KMP Szczecin	59
dolnośląskie	KWP Wrocław	94
Komenda Stołeczna Policji	KSP	84
Razem	10 Wydziałów w KWP/KSP 13 Wydziałów w KMP	1270

Źródło: KGP.

W artykule przedstawiono dane dotyczące osób podejrzanych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i postępowań wszczętych. Warto podkreślić, że skala przestępczości narkotykowej opisywana przez wskaźnik np. liczby postępowań jest mocno powiązana z aktywnością służb zwalczających tego typu przestępczość. W przypadku większości przestępstw narkotykowych mamy zarówno sprawcę, to jest osobę posiadającą narkotyki, jak i przedmiot przestępstwa, czyli narkotyk. Dlatego też liczbę osób zatrzymanych za posiadanie narkotyków należy interpretować w kontekście innych wskaźników. Duże liczby osób aresztowanych za posiadanie narkotyków mogą być efektem wzmożonej aktywności policji wobec użytkowników narkotyków. Ważnym wskaźnikiem są też informacje o cenach narkotyków, dzięki którym można spróbować określić zmiany na rynku narkotykowym. Ceny są wskaźnikiem dostępności narkotyków i zarazem istotnym narzędziem do zrozumienia działania mechanizmów podaży narkotyków.

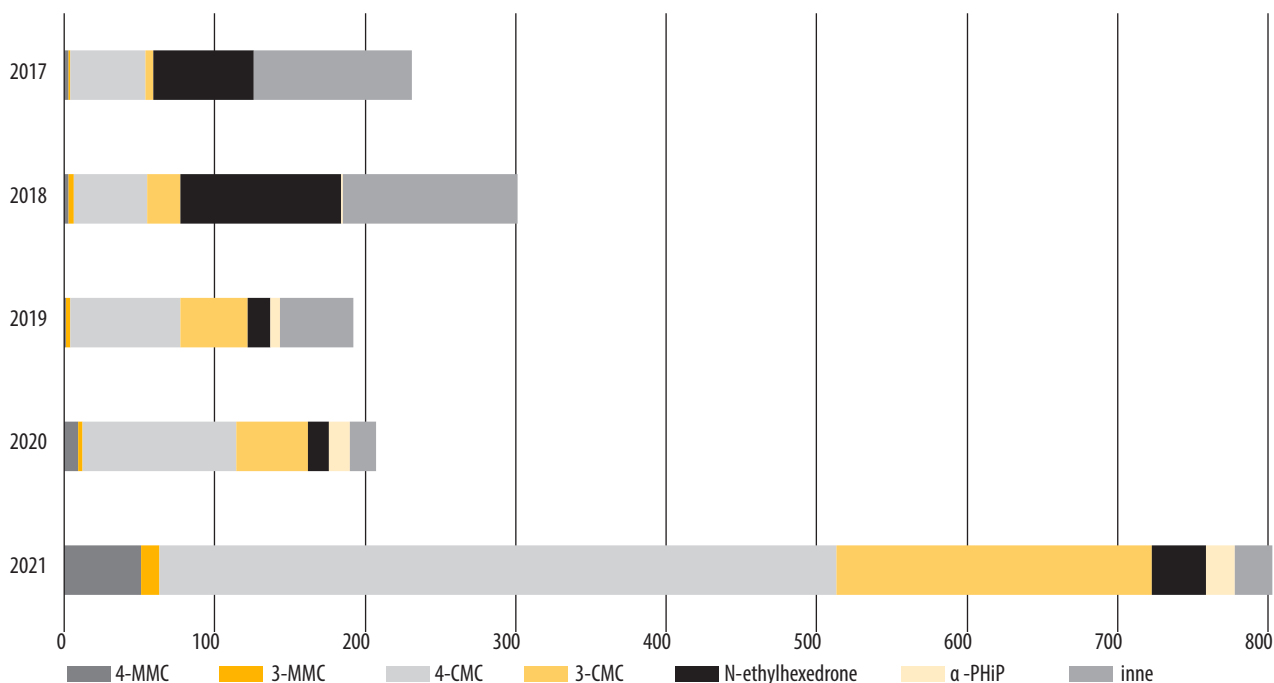
Wydziały do walki z przestępczością narkotykową

W 2020 roku w zwalczanie przestępczości narkotykowej zaangażowanych było łącznie 1270 policjantów. Funkcjonariusze byli zatrudnieni w strukturach antynarkotykowych, tj. 10 Wydziałach do Walki z Narkotykami Komisariatów Wojewódzkich i Stołecznych Policji oraz 13 Wydziałach Komisariatów Miejskich Policji. Liczba oficerów waha się od 45 w garnizonie opolskim do 170 w garnizonie śląskim. Podział w tabeli 1. przedstawia strukturę pionu zwalczania narkotyków w policji oraz liczbę funkcjonariuszy odpowiedzialnych za zwalczanie przestępczości narkotykowej w poszczególnych garnizonach policji.

Przemyt narkotyków

Ze względu na związane z pandemią COVID-19 obostrzenia sanitarne i kontrolne na granicach zorganizowane grupy przestępcze wstrzymały lub czasowo ograniczyły swoją działalność przestępczą. Jednak niezależnie od sytuacji międzynarodowej związanej

Wykres 1. Ilości skonfiskowanych katynonów syntetycznych w latach 2017–2021 (w kg).

Źródło: SWO dane KCPU.

z pandemią główne szlaki przemytu narkotyków pozostały niezmiennie:

- konopie indyjskie (marihuana) były przemywane do Polski przede wszystkim z Hiszpanii, Holandii, Belgii, Niemiec i Czech, w dużej mierze transportem drogowym (samochody osobowe, minivany, rozkładowe autokary);
- konopie indyjskie (marihuana, haszysz) były przemywane tzw. szlakiem hiszpańskim z Maroka przez Polskę, Ukrainę, Białoruś i Litwę do Rosji;
- kokaina pochodząca z Ameryki Południowej była przemywana do naszego kraju przez państwa członkowskie UE (Hiszpania, Niemcy, Holandia);
- w Polsce międzynarodowe zorganizowane syndykaty przestępcze, w skład których wchodziły obywatele Polski, Czech i Azji, zakładały tajne laboratoria narkotykowe (metamfetaminy) oraz plantacje konopi innych niż konopie włókniste;
- pomimo wprowadzenia w Polsce ograniczeń w dostępności leków zawierających pseudoefedrynę, nadal były one jednak przemywane do Czech, gdzie produkowana jest z nich metamfetamina. Produkt finalny jest ponownie przemywany do Polski i innych krajów europejskich.

W odniesieniu do kokainy Polska pełni przede wszystkim rolę kraju tranzytowego w przemyśle tego narkotyku z Ameryki Południowej do krajów Europy Zachodniej. Powodem jest zwłaszcza zbyt wysoka cena kokainy w porównaniu z konkurencyjną amfetaminą, która jest o wiele tańszym stymulantem. Europejski Raport Narkotykowy 2022 EMCDDA informuje o rosnących zabezpieczeniach kokainy w Europie, która jest również coraz czystsza. W 2020 roku państwa członkowskie UE zgłosiły 64 tys. konfiskat kokainy o łącznej masie 213 ton (202 tony w 2019 roku). Część tych transportów trafia również do naszego kraju. Głównym miejscem przeładunkowym dla transportów kokainy realizowanych bezpośrednio z Ameryki Południowej i Środkowej w Polsce są porty morskie: Świnoujście, Gdynia i Gdańsk. Narkotyki często trafiają do nas ukryte w dużych kontenerowcach, gdzie znalezienie miejsca ukrycia ich bez uprzedniej znajomości numeru kontenera jest w praktyce niemożliwe. Przy transportach pośrednich kokaina przemywana jest zwykle do jednego z największych portów kontenerowo-przeładunkowych w Europie (np. Rotterdam, Hamburg), a następnie drogą morską lub lądową transportowana jest do miejsca przeznaczenia.

Część narkotyku trafia na rynek krajowy, natomiast jego większość – za pośrednictwem międzynarodowych grup przestępczych – przewożona jest poza granice kraju.

Uprawy konopi indyjskich i produkcja narkotyków

W 2020 roku policja ujawniła i zlikwidowała 1310 nielegalnych upraw konopi innych niż włókniste. Łącznie zabezpieczono 118 484 tego rodzaju krzewów. Straż Graniczna zlikwidowała cztery plantacje nielegalnej uprawy konopi indyjskich, ujawniając łącznie 116 krzewów tej rośliny. W 2021 roku zlikwidowano 1098 plantacji konopi indyjskich: 691 w pomieszczeniach zamkniętych (tzw. indoor) i 407 upraw na zewnątrz (tzw. outdoor). Policja wykrywa duże uprawy konopi indyjskich w Polsce, np. policjanci CBŚP i Komendy Powiatowej w Chełmży zlikwidowali dwie plantacje w sierpniu 2021 roku, na których rosło 1650 krzaków konopi. Z takiej liczby krzaków można uzyskać blisko 70 kg marihuany, wartej 3,3 mln zł.

Tabela 2. Liczba i rodzaj wykrytych w Polsce nielegalnych laboratoriów produkujących pochodne katynonów.

Rok	Liczba wykrytych laboratoriów	Rodzaj produkowanych nowych substancji psychoaktywnych (ujawniona liczba laboratoriów)
2011	2	mefedron (2)
2012	1	mefedron (1)
2013	2	mefedron (2)
2014	1	4-methylethcathinone (1)
2015	2	mefedron (2)
2016	3	mefedron (2), 4-CMC (1)
2017	6	mefedron (3), 4-CMC (2), methcathinone (1)
2018	1	mefedron (1)
2019	5	mefedron (1), 4-CMC (3), alfa-PVP (1)
2020	13	mefedron (4), 4-CMC (7), 3-CMC (2)
2021*	7	mefedron (5), mefedron i 4-CMC (2)
2022 *	5	mefedron (3), 4-CMC (2)

*Dane tylko z KGP. Podane dane za lata 2021 i 2022 pochodzą z Komendy Wojewódzkiej Policji/Komendy Stołecznej Policji oraz jednostek podległych bez danych z CBŚP.

Polska obok Holandii i Belgii jest głównym producentem amfetaminy w Europie. Ostatnie lata wskazują na zwiększanie się skali produkcji narkotyków syntetycznych w naszym kraju. W 2021 roku wykryto 57 nielegalnych laboratoriów narkotyków syntetycznych, z tego 55 przez policję, a w 2020 roku 55. Z kolei w roku 2019 było ich 43, z czego 41 zostało wykrytych przez policję. Na przestrzeni ostatnich lat widać więc wzrost liczby wykrytych nielegalnych laboratoriów.

Najwięcej w 2021 roku ujawniono laboratoriów produkujących amfetaminę, było ich 27. Na kolejnych miejscach znalazły się laboratoria produkujące nowe substancje psychoaktywne (15), metamfetaminę (14) oraz jedno produkujące prekursory. Dla porównania w roku 2011 wykryto 13 laboratoriów, w tym 9 produkujących amfetaminę, 2 metamfetaminę i 2 mefedron. A w pierwszej dekadzie XX wieku najwięcej nielegalnych miejsc produkcji narkotyków zabezpieczono w roku 2004 i 2005, po 21 laboratoriów.

Nowe substancje psychoaktywne

Według Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii w 2021 roku za pośrednictwem unijnego Systemu Wczesnego Ostrzegania (ang. skrót EWS), po raz pierwszy zgłoszono 52 nowe substancje psychoaktywne, co zwiększyło łączną liczbę monitorowanych NSP do 880. W 2020 roku na rynku wykryto około 370 zgłoszonych wcześniej NSP. W 2021 roku po raz pierwszy zgłoszono 6 nowych syntetycznych opioidów, 6 syntetycznych katynonów i 15 nowych syntetycznych kannabinoidów. Warto odnotować, że w 2020 roku w Europie skonfiskowano rekordową ilość 6,9 ton NSP (41 100 konfiskat). Ostatnie dane wskazują na rosnącą produkcję nowych substancji psychoaktywnych w Polsce. Prawdopodobnie pandemia COVID-19 przerwała łańcuch dostaw tych substancji i zorganizowane grupy przestępcze zaczęły w coraz większym stopniu produkować NSP na miejscu. Ponadto główny producent NSP na świecie – Chiny wprowadzają od wielu lat coraz silniejsze mechanizmy kontrolne. W efekcie ostatni raport Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii podkreśla rosnącą rolę Indii w produkcji NSP. Produkcja NSP w Polsce nie jest nowym problemem. Pierwsze laboratoria, w których produkowano pochodne katynonu (stymulant z grupy tzw. dopalaczy), ujawniono w naszym kraju

w 2011 roku (dwa laboratoria, w których produkowano mefedron). Od tego czasu do marca 2022 roku ujawniono co najmniej 45 nielegalnych laboratoriów katynonu, z których 40 produkowało mefedron (4-MMC) i/lub klefedron (4-CMC). W tym okresie zabezpieczono

Tabela 3. Liczba postępowań wszczętych oraz osób podejrzanych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w latach 2020 i 2021.

	Akt prawny	Postępowania wszczęte		Podejrzani	
		2020	2021	2020	2021
Ustawa z dn. 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii	Art. 53 ust. 1	40	46	38	52
	Art. 53 ust. 1a	0		0	
	Art. 53 ust. 2	76	80	123	154
	Art. 54 ust. 1	12	11	31	35
	Art. 54 ust. 2 pkt 1	2	3	7	4
	Art. 54 ust. 2 pkt 2	0	0	2	2
	Art. 55 ust. 1	101	94	145	101
	Art. 55 ust. 2	35	46	50	53
	Art. 55 ust. 3	82	80	163	113
	Art. 56 ust. 1	76	76	182	227
	Art. 56 ust. 2	20	16	6	2
	Art. 56 ust. 3	170	183	710	702
	Art. 57 ust. 1	4	3	3	5
	Art. 57 ust. 2	10	19	22	15
	Art. 58 ust. 1	449	486	396	345
	Art. 58 ust. 2	171	180	269	240
	Art. 59 ust. 1	703	688	955	875
	Art. 59 ust. 2	101	83	175	129
	Art. 59 ust. 3	111	127	169	156
	Art. 60		0		0
	Art. 61	22	19	10	13
	Art. 62 ust. 1	24 291	26 190	24 712	25 664
	Art. 62 ust. 2	2113	2317	2357	2676
	Art. 62 ust. 3	3287	3438	3349	3204
	Art. 62b ust. 1	737	728	539	609
	Art. 62b ust. 2	50	49	39	44
	Art. 63 ust. 1	1177	870	693	598
	Art. 63 ust. 2	4	8	16	3
Art. 63 ust. 3	205	191	272	239	
Art. 64 ust. 1	13	17	6	10	
Art. 64 ust. 2	2	1	0	2	
Art. 64 ust. 3		0		1	
Art. 68	1	1	0	0	
Suma	34 065	36 050	35 439	36 273	

Źródło: KGP.

również laboratoria wytwarzające pochodne katynonu w postaci 4-metyloetakatynonu (4-MEC), alfa-PVP oraz dwa laboratoria wytwarzające klefedron (3-CMC). Nowością w Polsce w 2022 roku jest likwidacja nielegalnych laboratoriów, w których na ogromną skalę produkowano katynony (głównie klefedron). Policja wykryła dwa nielegalne miejsca produkcji, w których ujawniono kilkaset kilogramów finalnego produktu

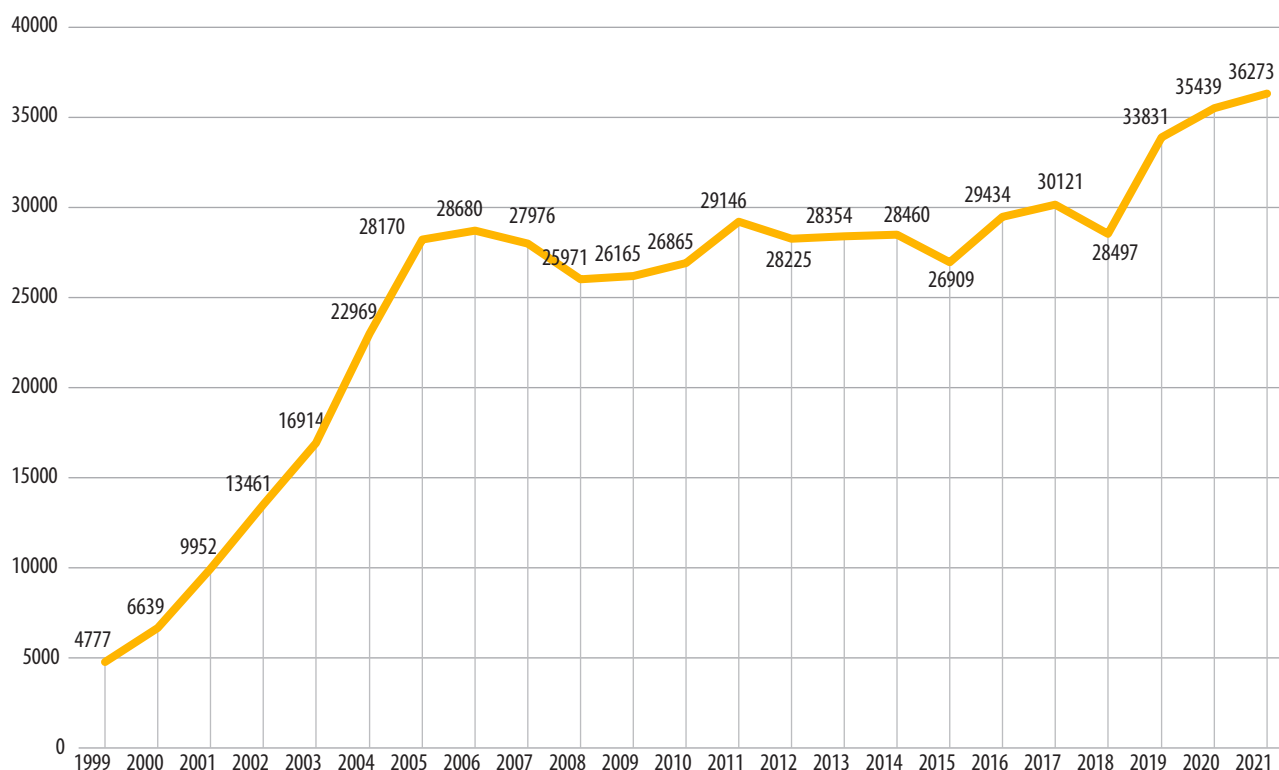
(klefedronu), tysiące litrów płynu zawierającego klefedron oraz tony chemikaliów używanych do produkcji narkotyków. Informacje o laboratoriach wykrytych w okresie 2011–2022 zawiera tabela 2. Dane za 2022 rok nie obejmują całego roku tylko okres do września. W kwietniu 2022 roku policja zlikwidowała jedno z większych laboratoriów nowych substancji psychoaktywnych (klefedronu) na terenie powiatu świeckiego.

Tabela 4. Ceny narkotyków w 2021 roku – hurtowe i detaliczne.

Narkotyk	Ceny hurtowe				Cena detaliczna			
	typowa	minimalna	maksymalna	jednostka	typowa	minimalna	maksymalna	jednostka
Marihuana	20000	15000	25000	kilogram	41	28	50	gram
Haszysz	27000	15000	55000	kilogram	39	25	80	gram
Heroina	154000	90000	200000	kilogram	243	162	300	gram
Kokaina	162000	120000	210000	kilogram	272	200	375	gram
Amfetamina	9000	4000	30000	kilogram	35	14	50	gram
Metamfetamina	45000	10000	99000	kilogram	72	35	140	gram
MDMA	8000	6000	11500	1000 tabletek	16	5	28	tabletki
LSD	9000			1000 listków	23	12	90	listek

Źródło: Sprawozdania ARQ dla UNODC.

Wykres 2. Liczba osób podejrzanych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Źródło: KGP.

W budynku gospodarczym znajdowała się kompletna linia służąca do produkcji 4-CMC, 197 litrów klefedronu oraz ponad 5 ton substancji chemicznych będących prekursorami służącymi do wytwarzania tego narkotyku. Policja zabezpieczyła sprzęt niezbędny do produkcji klefedronu, m.in. agregaty mieszalnicze, lamy chłodnicze czy specjalnie przygotowany kontener chłodniczy. Z kolei we wrześniu 2022 roku policja zlikwidowała dwa laboratoria narkotyków syntetycznych i przejęła ponad 359 kg narkotyków, tj. 357 kg klefedronu i ponad 2 kg mefedronu, o łącznej wartości blisko 12 mln zł. Ostatnie zabezpieczenia policji dotyczą dużych ilości klefedronu, co potwierdzają również dane z laboratoriów zbierane w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania (SWO), koordynowanego przez Dział Badań, Monitorowania oraz Współpracy Międzynarodowej KCPU.

Na wykresie 1. zostały przedstawione dane z SWO dotyczące skonfiskowanych katynonów w latach 2017–2021. Widać duży wzrost ilości zabezpieczonych

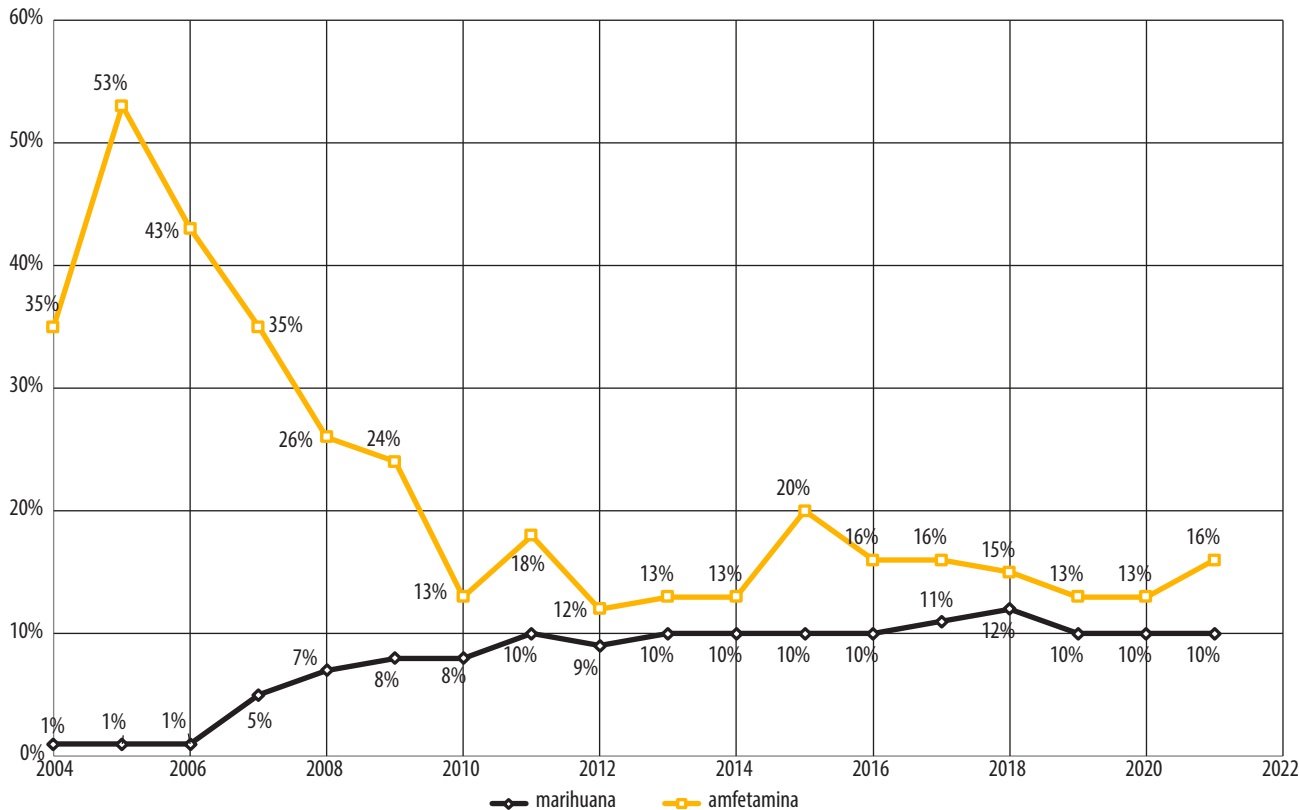
katynonów między rokiem 2020 a 2021 – z 207 kg do 803 kg. Najwięcej wśród nich było 4-CMC (klefedronu) – aż 450 kg.

Przestępczość narkotykowa

W 2021 roku odnotowano 36 282 osoby podejrzane z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co oznacza wzrost tego wskaźnika w porównaniu do roku 2020 (35 445). Najwięcej osób podejrzanych w 2021 roku było z art. 62 (posiadanie narkotyków) – 32 197 (30 996 w 2020 roku). Na drugim miejscu odnotowano podejrzanych z art. 59 (udzielanie narkotyków w celu korzyści majątkowej – handel) – 1160 (1299 w 2020 roku).

W 2021 roku wszczęto 36 050 postępowań przygotowawczych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co oznacza wzrost liczby postępowań w stosunku do roku 2020 o 1985 (34 065). Najwięcej postępowań odnotowano z art. 62 (posiadanie narkotyków) –

Wykres 3. Czystość amfetaminy i stężenie THC w marihuanie zabezpieczonej przez policję.

Źródło: Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji.

32 722 (30 478 w 2020 roku). Widać zatem wzrost liczby postępowań w tym zakresie. Na drugim miejscu znalazły się postępowania przygotowawcze z art. 59 (udzielanie narkotyków w celu korzyści majątkowej – handel) – 898. Oznacza to spadek, bo w 2020 roku było ich 915. Analizując trend na wykresie 2. dotyczący liczby osób podejrzanych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, widzimy ich dynamiczny wzrost od roku 2018 z 28 497 osób do 36 273 w roku 2021. Od początku analizowanego okresu, czyli od roku 1999, liczba osób podejrzanych wzrosła ponad 7,5-krotnie.

W 2021 roku typowa cena detaliczna marihuany i haszyszu wyniosła około 40 zł za 1 gram. O wiele droższa była heroina (243 zł) oraz kokaina (272 zł). Najtaniej kosztowała tabletki ekstazy (16 zł) i listek LSD (23 zł). Gram metamfetaminy wyniósł 72 zł, a amfetamina była o połowę tańsza – 35 zł.

Czystość narkotyków oraz ich zabezpieczenia

Dane dotyczące czystości marihuany wskazują na stabilny trend średniej zawartości THC w zabezpieczanej marihuanie w Polsce: 10% (2019–2021). W przypadku amfetaminy nastąpił wzrost stężenia do 16% – w roku 2020 stężenie wyniosło 13%.

W 2021 roku odnotowano wzrost ilości zabezpieczonej marihuany i amfetaminy, czyli najbardziej popularnych narkotyków w Polsce. Zabezpieczenia narkotyków w Polsce w latach 2013–2021 przez policję i Straż Graniczną przedstawia tabela 5.

Tabela 5. Zabezpieczenia narkotyków przez policję oraz Straż Graniczną.

Narkotyk	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Haszysz (kg)	208,394	98,639	842,867	32,89	1237,16	8313,193	436,151	1994,474	931,992
Marihuana (kg)	1242,834	2720,37	1830,477	2569,44	3620,08	4259,799	3494,674	5315,641	9167,344
Heroina (kg)	48,678	272,71	3,8	9,02	2,49	8,839	21,464	426,9	109,467
Kokaina (kg)	20,569	31,461	218,61	448,76	81,05	277,417	2247,828	3886,844	2133,458
Amfetamina (kg)	675,724	782,867	695	943,27	582,41	1322,86	1676,518	1921,343	2083,882
Metamfetamina (kg)	9,566	41,015	51,11	17,94	25,60	30,880	537,876	303,139	162,569
Ekstazy (tabletki)	45 997	62 028	120 886	149 921	112 614	218 442	260 112	164 528	65 338
LSD (listek)	457	5456	0	166	866	3544	1981	1975,7 (g)	3778

Źródło: ST 13 total EMCDDA.

Nowe kannabinoidy na rynku

Na rynku narkotykowym w Polsce pojawiły się kolejne substancje (HHC-O oraz HHC), które działają podobnie do THC (tetrahydrocannabinol). HHC-O to syntetyczna (acetylowa) pochodna substancji HHC (heksahydrokannabinolu), która w Polsce sklasyfikowana jest jako substancja psychotropowa grupy I–P rozporządzenia ministra zdrowia. HHC-O jest otrzymywana syntetycznie i dodawana do podkładu roślinnego lub sprzedawana w postaci płynnej. HHC-O dostępna jest w różnych formach: w postaci suszu, płynu (np. kartridż do waporyzatora) czy jointów gotowych do palenia. Warto zwrócić uwagę, że HHC-O nie jest substancją ujętą w rozporządzeniu ministra zdrowia (stan na grudzień 2022 roku). HHC-O jest to ester HHC. HHC z kolei jest kontrolowana na mocy rozporządzenia ministra zdrowia. Ta substancja również jest sprzedawana jako susz, płyn, a nawet żelki.

W ramach Głównego Inspektoratu Sanitarnego działa Zespół do spraw oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych. Na swoim ostatnim posiedzeniu 8 listopada 2022 roku zespół ten zarekomendował umieszczenie HHC-O w załączniku nr 1 do Rozporządzenia ministra zdrowia z dnia 17 sierpnia 2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz.U.2022,1665 ze zm.) jako substancji psychotropowej grupy I–P.